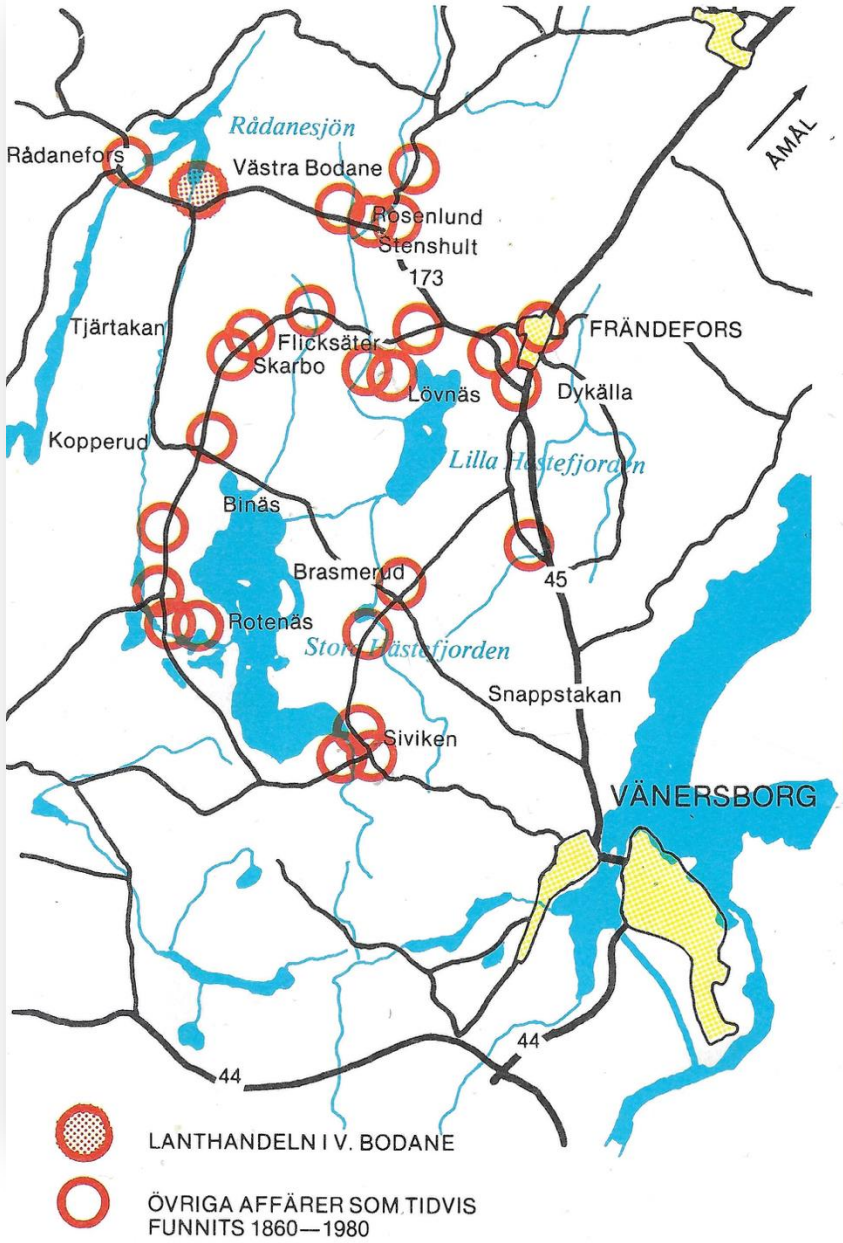
Affärsmuseet – 100-åriga Lanthandeln
Västra Bodane – Dalsland
* C.H. Larsson Diversehandel *

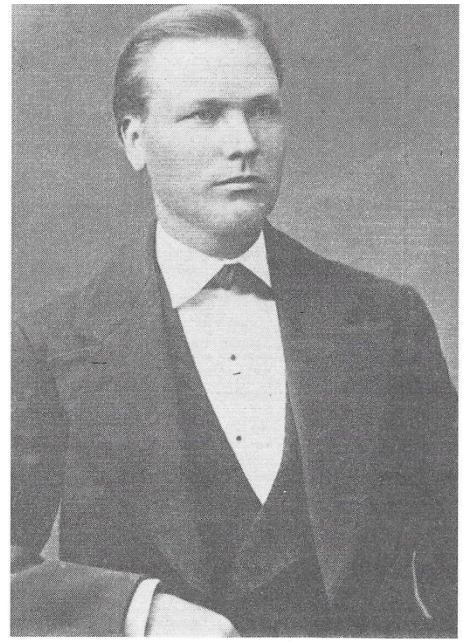
nerande och pengar att handla för var det ont om. De flesta affärer gjordes genom bytes-handel. Man bytte med smör, ägg, bär och djur. De inbytta produkterna fraktades sedan till stan för att säljas eller bytas mot andra varor.

Den första affären startades i Frändefors vid Anulvsbäcken av Lars Andersson. Affären drevs mellan 1860–79. Anulvsbäcken ligger ca fem km väster om nuvarande samhället Frändefors. Troligen har ca 30 olika affärer funnits inom socknen. Var dessa var belägna framgår av kartan. År 1950 var fortfarande 13 av dessa i bruk medan det 1980 endast finns en affär och två servicebutiker kvar i Frändefors.

Den förste handlaren 1868–1902

År 1868 påbörjade Johan Hallsten Andersson den byggnad som sedan skulle utgöra bostadsdelen till den nuvarande handelsboden i Västra Bodane. Denne J H Andersson, född 1841, hade då arrenderat en tomtplats vid Bodanesjöns södra ände intill den gamla landsvägen.

Han var således den förste handelsmannen i V Bodane. Endast 27 år gammal och ogift satsade han på något nytt och oprövat. Det var endast fyra år efter det att handeln på landsbygden blivit helt fri.

Den förste handelsmannen i Västra Bodane Johan Hallsten Andersson och hans hustru Sofia.

Så skedde också enligt ett köpekontrakt från den 1 februari 1888. Med den gamla stavningen lyder det sålunda:

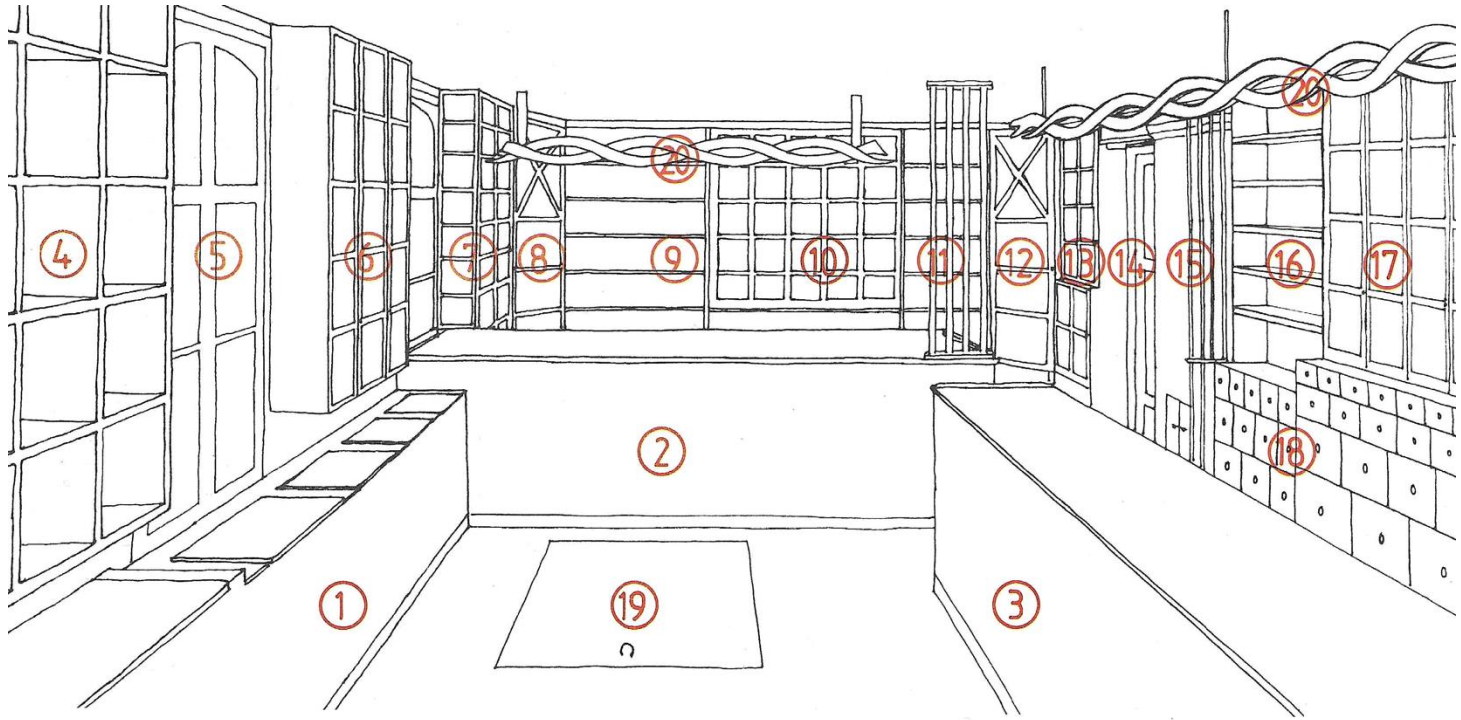
Kjöpekontrakt

jag underteknad uplåter och försälljer af min ägande fastighet en afsöndrat Lägenhet till J H Andersson och hans hustru Sofia Andersson i Wästra bodane – emot en oss emellan öferenskomen kjöpesumma av trehundra kronor som betalas efter kjöpeselingens reverens innehåll – den afsöndraders Lägenhetens storlek består efter det af J-andersson tillförne innehafda kontrakt med en liten tillökning nere vid skjön efter som gerdesgården går nu för närvarande – och detta kjöp eger sin värkan för everldeligen – och andersson eger till sin säkerhet söka och vina lagfart efter Lag Sålunda skett af Wästra bodane den 1 februari 1888 – och tilträdet sker i dag den afsöndrade Lägenheten är afsöndrade af 1/32 mantal Wästra Bodane belägen uti Sundals härad Frändefors Socken – tid och ort som åfvan

Fredrick Lilja Säljarren

Bevarat från denna tid finns också en »*Beskrifning öfver lägenheten Aspelund afsöndrad från 1/16 mantal Westra Bodane i Frändefors Socken Sundals härad och Elfsborgs län*» upprättad av kommissionslandtmätare O Osterman Wenersborg. På den beskrivs hur stor areal som var åker, trädgård, backe och tomt. Den totala arealen på lägenheten Aspelund var 1 hektar 10 ar.

Men tiderna blev bistrare för handelsman Andersson och hans familj. Han gav sig bl a

Skiss över handelsbodens inredning

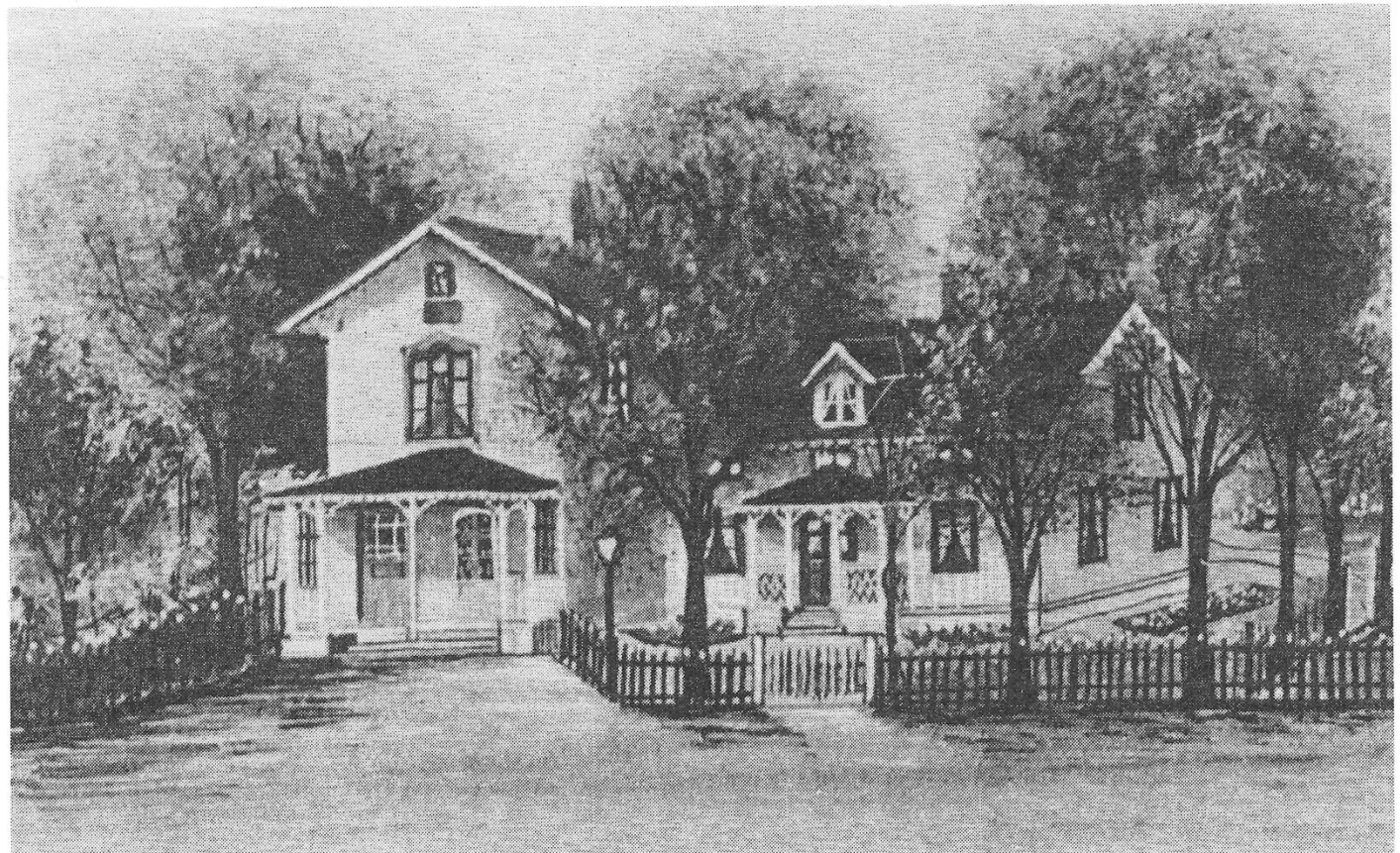
(inom parentes ges exempel på vilka varor som förvarades på respektive plats)

1 *Mjölbingar (mjöl, gryn, kli i lös vikt)*
2 *Disk med nio lådor (tyger, tråd, tapeter)*
3 *Disk med tolv lådor (toppsocker, farin, kaffe)*
4 *Hylla (hästskor, klackjärn, zinkvitt, tvättpulver)*
5 *Fönster med skjutdörrar*
6 *Skåp med glasade luckor (sagogryn, mannagryn)*
7 *Glasskåp (färgstoft, småspik)*
8 *Hörnskåp med glasade luckor (tyger)*
9 *Hylla (tyger, underkläder)*
10 *Skåp med glasade dörrar (manufaktur)*
11 *Hylla (läder, sulor, tapetbårder)*
12 *Hörnskåp med glasade luckor (ost, smör)*
13 *Flaskskåp (ostlöpe, ättika, vin)*
14 *Dörr till kontor*
15 *Kakelugn*
16 *Hylla (karameller, kex, extrakter)*
17 *Skåp med glasade luckor (porslin, vin, tvål)*
18 *Bänk med 54 lådor (korinter, snus, söm)*
19 *Källare med golvlucka (saltlånga)*
20 *Boddrake (manufaktur, korv)*

STF 1981 Dalsland

Göran Forsell, Kent Johansson, Stefan Jonstrand,
Margareta Jonstrand, Per-Erik Öst

Lanthandeln i Västra Bodane

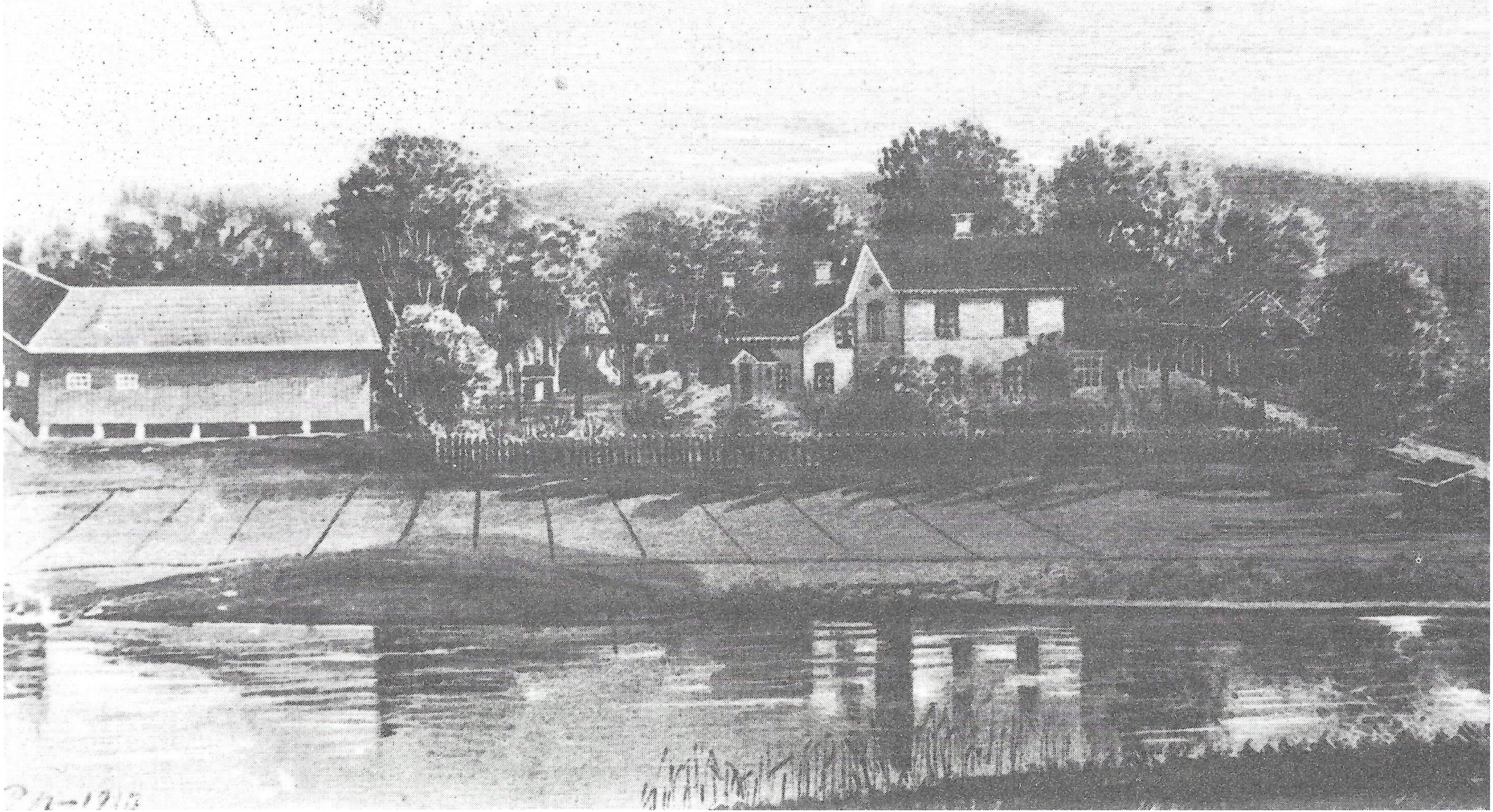

Familjen C H Larsson 1911

Fotot är taget på "salen", rummet ovanför affären vilket har fem fönster med ljusinsläpp på alla fyra sidor.

Från vänster: Morbror Georg (bokförare), Signe (dog i lunginflammation 1926), mormor Hulda med mamma Nanna i knät, morfar Carl Hilmer med moster Annie i knät och morbror Walde (åkerirörelse)

jämtlandsk
Oktober
1918

Elektriskt ljus jag dragit in i detta hus
och jag är glad för ett besök på nytt

19 25/7 54

Eric Quick

Från barndom till ålderdom
jag nu har fått passera
det är rätt skall se alltings
ok vaccras.

19 25/7 54

Gustav Quick

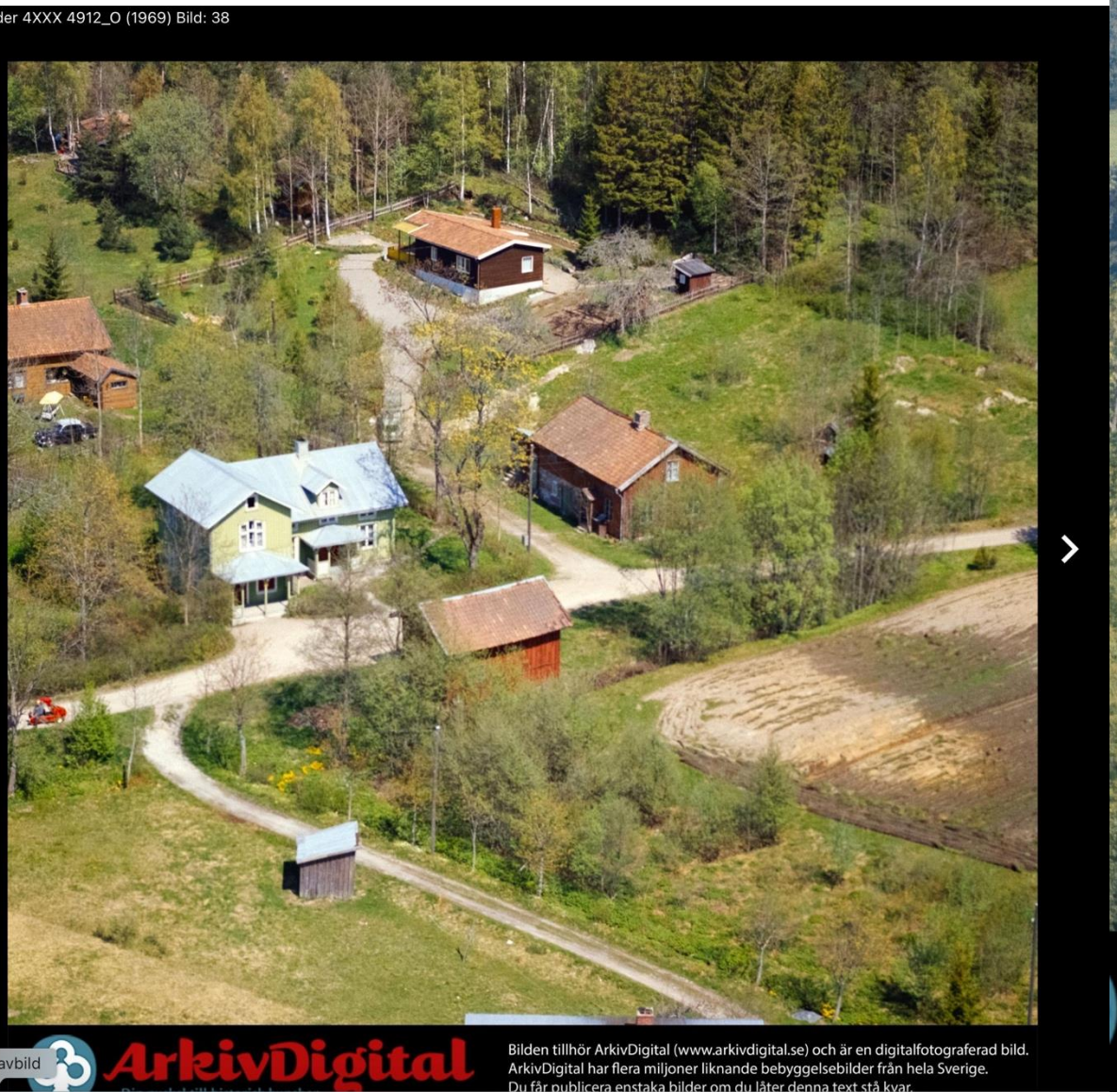

Fiskön
Lunie Linica
Eskilstuna
Julafton 1922.
av E. & G. Carlsson

1922
1918

der 4XXX 4912_O (1969) Bild: 38
ArkivDigital
Bilden tillhör ArkivDigital (www.arkivdigital.se) och är en digitalfotograferad bild.
ArkivDigital har flera miljoner liknande bebyggelsebilder från hela Sverige.
Du får publicera enstaka bilder om du låter denna text stå kvar.

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap
Bilden tillhör ArkivDigital (www.arkivdigital.se) oc
ArkivDigital har flera miljoner liknande bebyggels
Du får publicera enstaka bilder om du låter denna

(1969) Bild: 1

Bilden tillhör ArkivDigital (www.arkivdigital.se) och är en skanning av en
ArkivDigital har flera miljoner liknande bebyggelsebilder från hela Sverig

al: Svenska Aero-Bilder 4XXX 4912_R (1969) Bild: 3

Skärmavbild

Bilden tillhör ArkivDigital (www.arkivdig

Affär

CORN FLAKES
FLORA
Fyrlorneis
JAG ÄLSKAR
GEVALIA
MAZETTI'S
CHOKLAD
delikat-hälsosam
HELIOS
VITA
TVÄTT-BJÖRN
EN GEVALIA DAG
Falkes

Affärsmuseet i Västra Bodane:

Ett sekels varor samlade

FRÄNDEFORS. Att kliva in genom dörren till affärsmuseet i Västra Bodane, Frändefors, är som att göra en resa genom ett sekel.

På hyllorna trängs varor från slutet av förra århundradet med produkter från mellankrigstiden, krigsårens ersättningsvaror och modernt snaggodis.

Här finns kartonger och reklamskyltar för Triangelns E4 kaffeersättning, Ata skurpulver, Röda sagogryn, Lukalin tandkräm och Centrams Java blandning. I taket hänger knäppkängor, träskor och tunnbröd. Fyra generationer kan här se tillbaka på, och minnas sin barndoms handelsbod eller butik.

Bakom disken står Astrid Hellberg och Lars-Erik Frendeus som 1983 övertog affären. Över deras huvuden hänger boddraken. Två ormar sträcker sig om varandra, vilket symboliserar förhållandet mellan köpman och kund. I grekiska mytologin var ormen köpmännens skydds-

Astrid Hellberg och Lars-Erik Frendeus lägger ner all sin fritid på lanthandeln. Nästa år fyller affären 100 år.

Två funktioner

– Affären bör ses på två sätt. Dels är det en levande butik och dels ett museum, säger Lars-Erik Frendeus.

I affärsdelen är det möjligt att handla sockertoppar, nyrostat kaffe, hembakat bröd, karameller i strut och olika sorters hemslöjd. Dessutom finns ett stort utbud av papperskonader och tändstickor från 1950-talet.

Vita Tvättbjörn tvättmedel, Nicolores Toy, Fenix flugfängare och hafregryn m.m. tillhör museet och kan inte köpas för pengar.

Från 1880-talet

Affären är en tillbyggnad till boningshuset, där Johan A Hellsten redan 1868 börjat att driva handel. I slutet av 1880-talet byggde han en affärslokal och det är denna som fortfarande är i bruk.

1908 köpte Lars-Erik Frendeus mormor lokalen och boningshuset och gav den namnet C H Larssons diversehandel

Dömdes ut

På 1930-talet dömde hälsovårdsnämnden ut affären för att den hade glasdörrar för hyllorna. Ägarna vägrade att ta bort dem, så de finns fortfarande kvar i dag.

Så småningom övergick butiken, till en dotter, Annie Larsson, och hon behöll den till 1977. För fyra år sen flyttade systersonen Lars-Erik Frendeus och Astrid Hellberg dit.

Rötter i Frändefors

– Jag har mina rötter i Frändefors och i min barndom hjälpte jag ofta min moster. Efter att ha bott i Skåne i femton år längtade jag tillbaka till hembygden, berättar Lars-Erik Frendeus.

Han arbetar annars med datorer på Volvo Flygmotor i Trollhättan och Astrid Hellberg är speciallärare i Frändefors. Affären sköts på fritiden.

– Vi är båda intresserade av att bevara det gamla och det känns tillfredsställande att kunder kommer hit och är nöjda med vad de ser. Det inspirerar oss att fortsätta trots allt jobb, säger Astrid Hellberg.

Ingen semester

Någon semester har de inte haft på flera år eftersom affären är öppen från midsommar till första veckan i augusti. Under resten av året är det öppet på lördagar och söndagar.

– Men det händer ofta att vi öppnar om det kommer folk på andra tider också, säger de.

Under förra året hade de cirka 5 000 besökare.

Namnproblem

– Byggnaden är kulturminnesbevarad, men vi vet inte riktigt vad vi skall kalla den. Affärsmuseum är inget bra namn och inte heller lanthandel eftersom vi inte säljer färskvaror, säger Astrid Hellberg.

Ingemar Åttingsberg

Harriet Finn tillhör de trogna besökarna i den 100-åriga lanthandeln.

Sälj ekonomiskt — välj annonsering!

HARVEN
I FÄRGE

Foto: KRZYSZTOF KOPIJ

LANTLIG HANDEL. **Sune Andersson och Majken Sävström passade på att titta in i lanthandeln när de var ute och turiståkte i Dalsland.**

På besök i sekelskiftet

BODANE

Sockertoppar, karameller i strut och enbärsdricka kan man ännu handla i Bodane.

Där ligger det gamla affärsmuseet som fortfarande är inrett som på 1800-talet.

TOMMY BURMAN
tb@2stad.se 0521-26 46 13

Numera drivs lanthandeln sommartid av Astrid och Lars-Erik Frendéus. 1907 startades den av Lars-Eriks mormor och morfar och 1959 tog Annie Larsson över och var trogen sin affär under många år, fram till 1977.

I dag går det busslaster med turister till affärsmuseet och mängder av bilturister svänger in på gårdsplanen för att titta och handla.

Affären ligger mitt emellan Frändefors och Färgelanda och sedan 1978 är den kulturminnesmärkt.

Sparade allt det gamla

– Att vi idag kan visa upp all denna gamla tidstrogna inredning beror mycket på att Annie Larsson aldrig kastade någonting. När vi tog över fanns grejerna redan i affären, berättar Lars-Erik Frendéus.

Det finns ju runt om i landet en del riktigt gamla lanthandlar, men förmodligen ingen som är så intakt med varor, brukar, krus och flaskor från sekelskiftet.

– Många har gjort ett besök här som en liten utflykt till svunna tider. Med åren har vi lärt känna många turister som kommer tillbaks sommar efter sommar, berättar Lars-Erik Frendéus.

Karamellerna lockar

Väldigt många kommer just för att köpa hemlagade karameller i strut eller en bit av en sockertopp.

– Vi säljer lite hemslöjd, vykort och en del dricka, honung och sylt. Men karamellerna är nog det som lockar mest, säger Astrid Frendéus.

Förr i tiden var affären något av en samlingspunkt för ortens folk. Dit kom man för att byta ägg mot snus eller få hjälp med någon postanvisning.

Roligt att träffa folk

I dag är det turisterna som kommer och beundrar den alldeles speciella atmosfär som råder i lanthandeln.

– Vi tycker båda två att det är väldigt roligt att träffa folk, så oss passar den här hobbyn alldeles utmärkt, säger Lars-Erik där han står bakom disken och formar karamellstrutar.

I taket hänger massor av skor från anno dazumal och många gamla klassiska reklamskyltar i plåt finns på väggarna.

Att Astrid och Lars-Erik dessutom tar emot kunderna i sekelskifteskläder gör naturligtvis ett besök ännu mer spännande.

En särk med strumpor brukar få många besökare att dra på smilbanden.

Lanthandelns dag 1989-06-17

De som hade gammalt fordon eller gammaldags kläder fick en strut karameller för 5 öre (avrundat till närmaste 50-öring, dvs gratis)! Svagdricka och kaffe serverades också. (25-årsjubileum nästa år ?!)

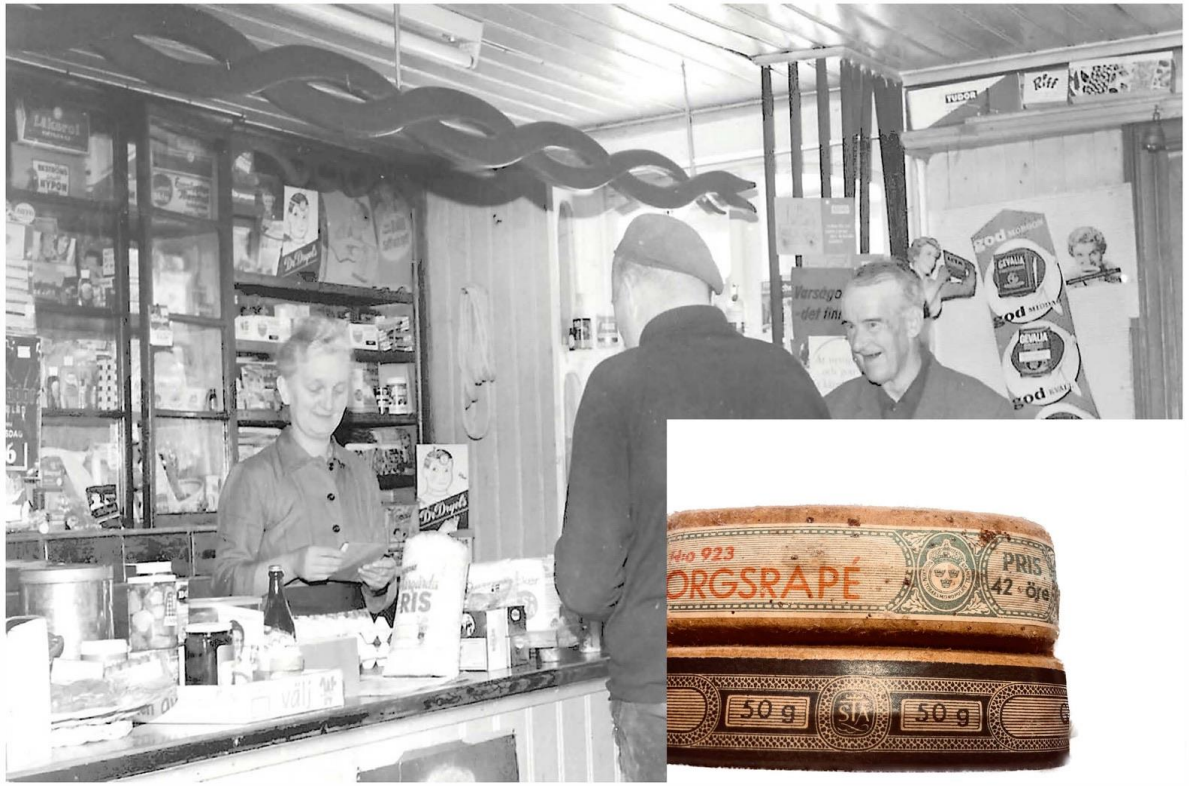
Lanthandelns dag 1989-06-17

Krukmakare Edgar Hjoberg "tjôtar" med Nils i T-forden och fint häst-ekipage från Svennungstakan!

Herbert på Bodane (med "baskern") var trogen kund av en dosa snus, antingen Göteborgsrapé eller /-fina, och kom då parkerandes sin "Grålle" som han vigt hoppade av trots ett par kryckor!
(Bild ca 1960)

MINNE - SVAGDRICKA TILL JUL!

Det här är leveransen till jul 1993. Hos Börjesson på Marks Bryggeri hämtades dessa ca 400 liter varav kanske hälften var förbeställt genom att tom kagge hade lämnats.

TRIANGELNS
KAFFE
„TRIANGELNS"
ROSTADE KAFFE
är dock det bästa
Georg Nyström
MAJ
20
LICENS
Kr 1:32
½ kg netto
ERSÄTTNINGSPRODUKT
HEUREKA
bra till
KAFFE
TRIANGELNS
E4
BRUKSANVISNING
Brunum
Drickes
som kaffe

FINDUS
SNABB KRÄM
HALLONTYP
440 g
FINDUS
Snabb kräm
JORDGUBB
Utan färgämne
440 g
FINDUS
HUSHÅLLS
MARMELAD
HALLON
BITSOCKER
ÄRTER
Björe
lingon sylt
400g
SSA
BORD
SIRAP
HALVBURK
SOCKERBOLAGET
Victor Rydberg
CARL SNOILSKY
B.E.Malmström

LK
PRIMA
ODERNA
old
CACAO
OTEBORG
LUX

Victor Rydberg.
CARL SNOILSKY.
B.E. Malmström.
AKTIEBOLAGET
ÖREBRO
KEXFABRIK

Tre Ess

Tre Ess

Tre Ess

ÄÖK

BRÖDKORT.
Norra Älvs-
borgs län
1917.
65 gram mjukt bröd
50 gram mjöl eller gryn
40 gram torrt bröd
17:e veckan
1917

LAMP
OLJA

JÖNKÖPINGS TÄNDSTICKS-FABRIK
JÖNKÖPINGS
TÄNDSTICKOR

Del 3 1924 № 36
RIKSTELEFON KATALOGEN
Halland, Västergötland, Bohuslän och Dalsland.
(Se vidare förteckning å sid. VII)
ELANDERS BOKTRYCKERI A.-B. GÖTEBORG
GUSTAF ÆRLINS BOKBINDERI GÖTEBORG
Utgivningstid FEBRUARI 1924
Katalogen omfattar samtliga abonnenter, som voro inkopplade den 1 november 1923.
Under tryckningen tillkomna abonnenter återfinnas efter abonnentförteckningen
KONTRABOK
För
Med

A.B. ROBERTS
Örebro - Åbo
1910 - 1935
CHAMPIS
CHAMPIS!
den hälsosamma, kolsyrade
alkoholfria fruktdrycken
LIV
HÄLSA
STI-
MU-
LANS
WENDELS BRYGGERI, VÄNERSBORG. Tel. 816.
Apotekarnes
VICHYVATTEN
Coca-Cola
REG. VRM
FLASK. REG. VRM.

MARABOU
TOY
SVENSKT
TUGGUMMI

Allers
RAPSOLJA
NATIONAL

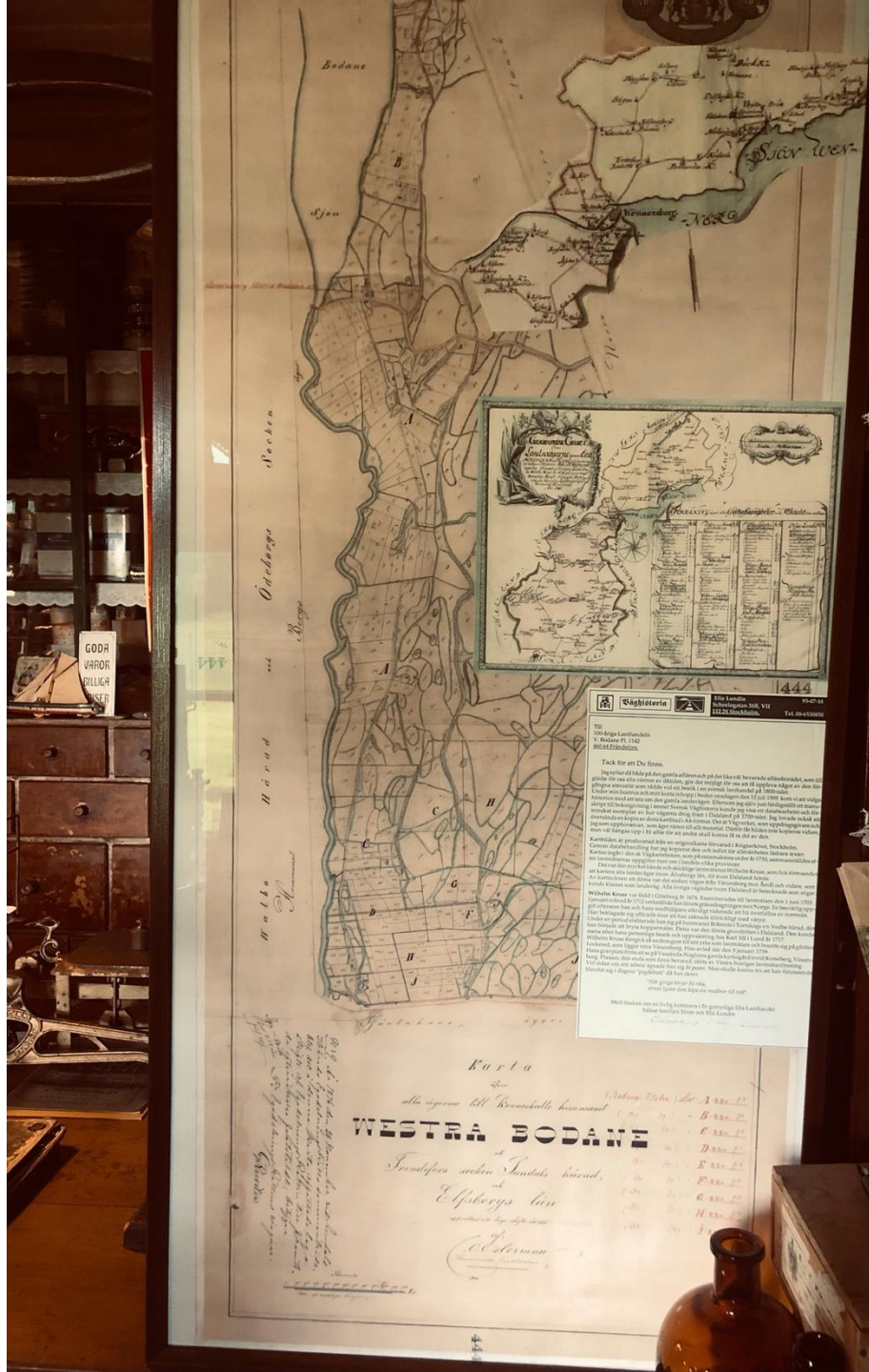

DIVERSEHA
RADIO
VIT
TVÄTT VITARE
KULÖRT KLARARE

GODA
VAROR
BILLIGA
Bodane
Sjön
Wennersborg
Sjön
Bodane
Öxnebergs
Socken
Berg
Hävd
Karta
WESTRA BODANE
Elfsborgs län
Bibliotheca
444

VALMET

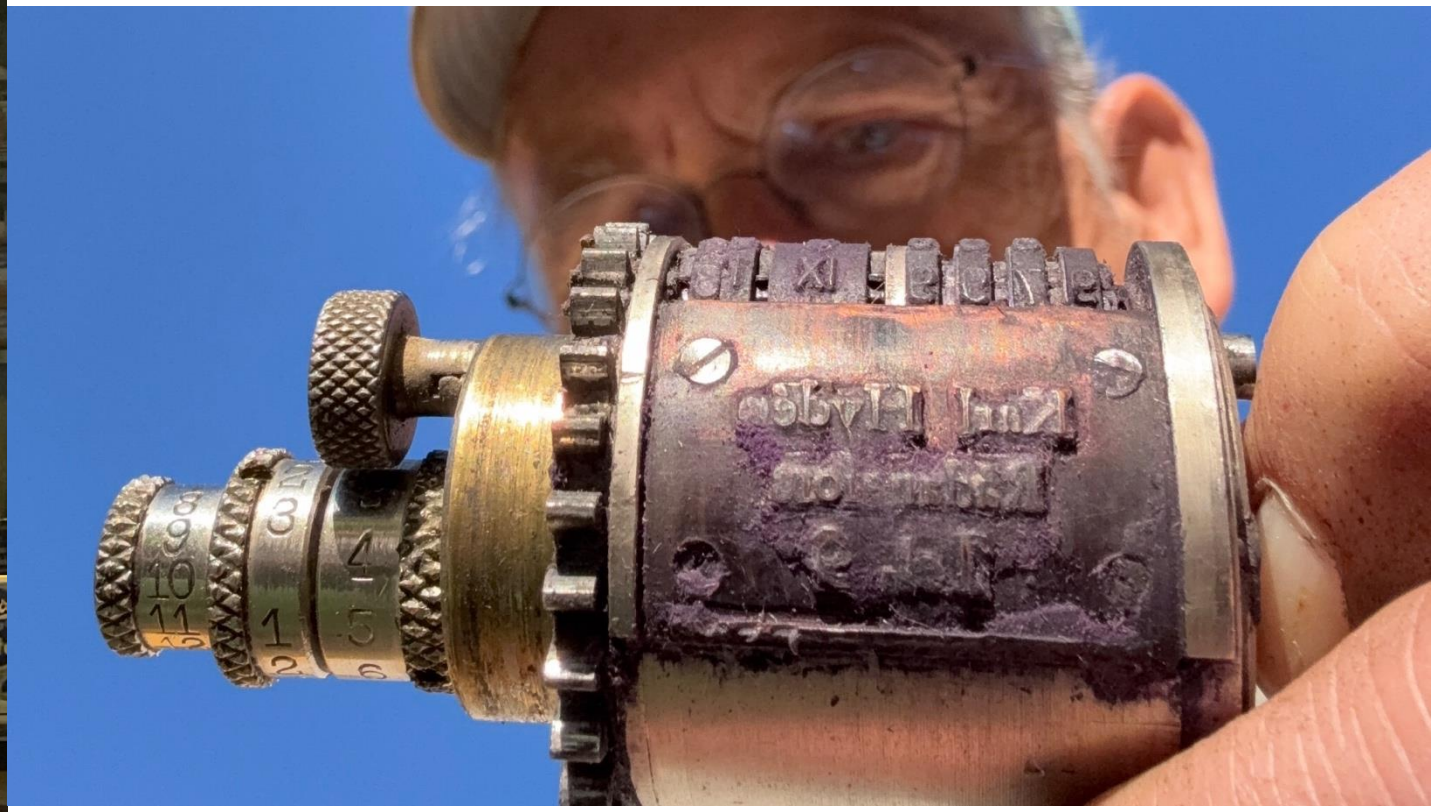

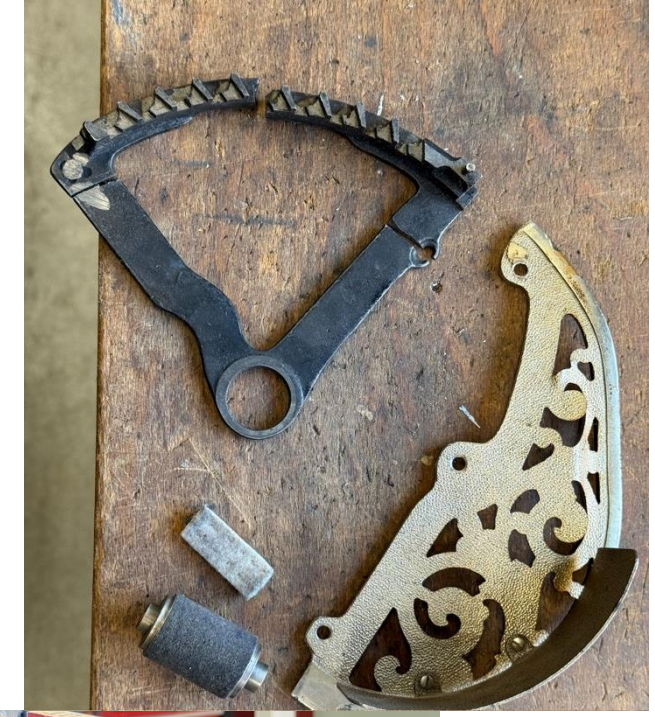

JUNIUS.
Sommar-Månad.
1879
SVERIGES RIKES
LAG.
PIX
AKTIEBOLAG
GEFLE

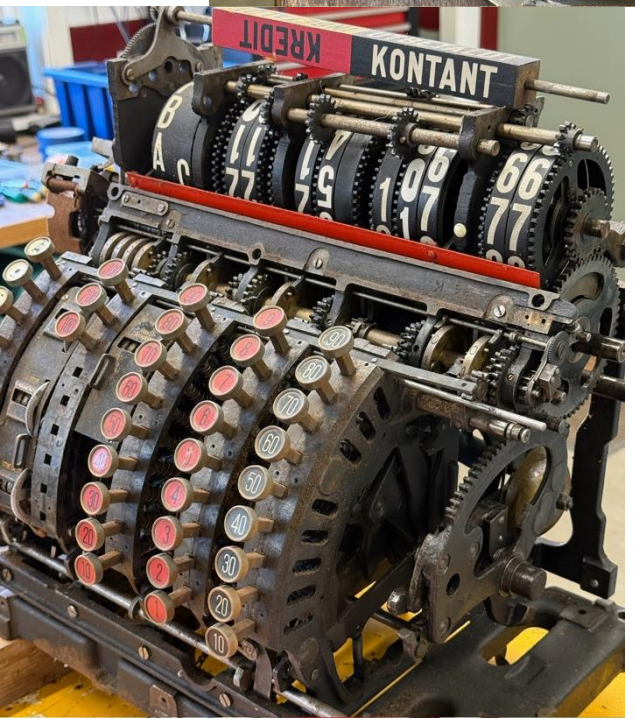

KONTANT
Kronor Öre
0.00
NATIONAL

KREDIT
KONTANT

Kronor Öre
77 . 77
National
KONTANT
Kronor Öre
National

https://www.youtube.com/watch?v=kLhEerCO0ic

https://www.svtplay.se/video/KBML5Pb/mor-gifter-sig/4-du-far-nog-stuns-pa-hybblet-hedvig-du-som-ar-sa-duktig?video=visa&position=1736

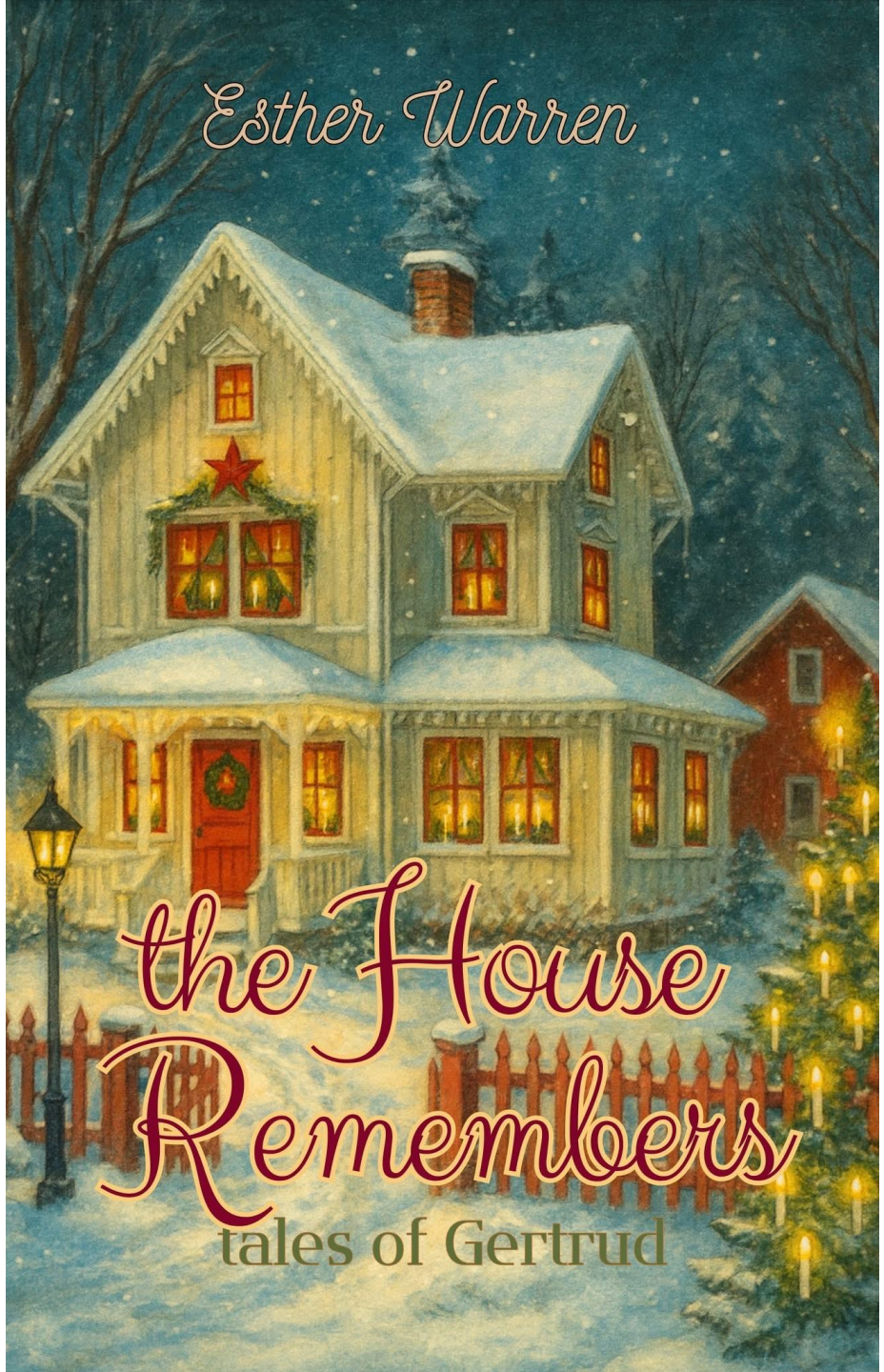
https://www.affarsmuseet.se

Mor gifter sig
4. Du får nog stuns på hybblet, Hedvig, du som är så duktig!

på hybblet, Hedvig, du som är så duktig!

nog stuns på hybblet, Hedvig, du som är så duktig!

Esther Warren
the House Remembers
tales of Gertrud